

A gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszere

Nemessályi Zsolt – Nemessályi Ákos

Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar

Összefoglalás

Az évezred és az EU csatlakozás küszöbén célszerű áttekinteni azokat az üzemtani, vállalatgazdasági kategóriákat, amelyek a mezőgazdaság eredményeinek értékelése során jelentőséggel bírnak a jövőben is.

Azt tűztük célul, hogy megvizsgáljuk 5 fontos fogalomnak – gazdaságosság, eredményesség, termelékenység, hatékonyság, jövedelmezőség – hogyan jelennek meg a definíciói elsősorban az üzemtan és a vállalati gazdaságtan területén kiadásra került szakkönyvekben, kézikönyvekben. Elsősorban az elmúlt 30 év szakkönyveiben búvárkodtunk.

Megállapításra került, hogy az ökonómusok sem teljesen következetesek a szakkifejezések tárházában.

A különböző diszciplínák – közgazdaságtan, agrárgazdaságtan, vállalati gazdaságtan, üzemtan, számvitel és pénzgazdálkodás – sokszor használnak szinonim értelemben különböző kifejezéseket vagy formailag azonosakat eltérő tartalommal.

Bemutatja a közlemény a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerét, amely először 1988-ban került publikálásra egy egyetemi jegyzetben, elterjedt az oktatásban, de a tudomány kontrolljának eredménye némileg várat magára. Ismerteti az anyag a hatékonysági mutatórendszer bővítési lehetőségét, a gazdálkodás eredményeinek értékelésére használt fontos viszonyszámok rendszertani helyét. Példákkal kerül illusztrálásra konkrét gazdasági mutatók elhelyezkedése a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerében.

Bevezetés, célkitűzés

Az évezred és az Európai Unióhoz csatlakozás küszöbén célszerű áttekinteni azokat az üzemtani, vállalatgazdasági kategóriákat, amelyek a mezőgazdaság eredményeinek értékelése során jelentőséggel bírnak a jövőben. Fontos ez a munka azért is, mert a gazdaságpolitika, az EU bürokrácia rendszeresen elővesz olyan kifejezéseket, amelyek kulcsszerepet játszanak egy – egy időszak célkitűzései között. Ezen célok mögött azonban ott sorakoznak azok a hagyományosan elfogadott, az agrárökonómia által kontrollált szakkifejezések és mutatók, amelyek nélkülözhetetlenek a célkitűzések teljesítésének mérése során. Tárgyilagosan meg kell állapítani, hogy az ökonómusok sem teljesen következetesek a szakkifejezések tárházában. A különböző diszciplínák –

közgazdaságtan, agrárgazdaságtan, vállalati gazdaságtan, üzemtan, számvitel és pénzgazdálkodás – sokszor használnak szinonim értelemben különböző kifejezéseket vagy formailag azonosakat eltérő tartalommal.

Közleményünk tárgyához kapcsolódva azt vizsgáltuk meg, hogy elsősorban az üzemtan és a vállalati gazdaságtan területén kiadásra került szakkönyvekben, kézikönyvekben hogyan jelenik meg, miként definiálnak néhány fontos ökonómiai fogalmat mint a gazdaságosság, eredményesség, termelékenység, hatékonyság, jövedelmezőség. Ezeknek a fogalmaknak az ismerete nélkül nem mérhetőek azok a fontos célkitűzések, amelyeket a tudomány is előre sorol a mezőgazdaság jövőjének vizsgálatához, mint a minőség, alkalmazkodóképesség, versenyképesség, fenntartható fejlődés, stb.

Módszerek ismertetése

Kijelöltük azt a 25-30 szakkönyvet, tankönyvet, kézikönyvet, amelyekből kiemeltük a gazdaságosság, eredményesség, termelékenység, hatékonyság, jövedelmezőség fogalmi körülírását. Henschtől indítottunk, de főleg az elmúlt 30 év könyvpiacának termését vizsgáltuk Magyarországon, néhány amerikai farm menedzsment könyvet is beemelve a sorba. Ezt követően bemutatjuk a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerét összefoglaló táblázatot, amely először 1988-ban került publikálásra. Végül felvetjük a gazdálkodás eredményeinek értékelésére használt legfontosabb mutatók rendszerbe építésének lehetőségét, rendszertani helyét.

Eredmények

Az 1. táblázat azt mutatja, hogy a kiválasztott 5 gazdasági fogalom definíciója előfordul-e a vizsgált szakkönyvekben. Hangsúlyozzuk, hogy nem a fogalmak hiányára utalnak a nemleges eredmények, mert egy-egy vizsgált szakkifejezés akár többször is megtalálható a felsorolt könyvekben. Pedig nem haszontalan a fogalmi körülírás, mert a szerzőknek helyenként eltérő a fogalomértelmezése.

Legkevesebbszer az **eredményesség** fogalmát használják a szerzők. Dobos – Tóth (1977) alapvető eredménymutatóknak a jövedelmet, bruttó jövedelmet és a fedezeti hozzájárulást tartják más eredményességre utaló segédmutatók mellett. Kádár (1981) szerint az eredményesség a fő vállalati feladatok gazdaságos, hatékony és jövedelmező megvalósítását jelenti, mint a legtágabb gyűjtőfogalom. Mások nem nagyon foglalnak állást. Hajdú - Lakner (1999) szerint a gazdálkodás akkor eredményes, ha van profit.

1. táblázat: **Fontos gazdasági fogalmak definícióinak előfordulása a vizsgált szakkönyvekben**

Szakkönyvek	Gazdasági fogalmak				
	Gazdaságosság	Eredményesség	Termelékenység	Hatékony-ság	Jövedelmezőség
1. Hensch: Mezőgazdasági üzemtan, 1906	-	-	-	-	-
2. Gönczi - Kádár – Vadász: Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana, 1967	-	-	+	+	+
3. Csete – Gönczi – Kádár – Vadász: Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana, 1974	-	-	+	+	+
4. Dimény: A gépesítés fejlesztés ökonómiája a mezőgazdaságban, 1975.	+	-	+	+	+
5. Csáki – Vági: Mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana, 1975	-	-	-	-	-
6. Dobos-Tóth: A vállalati termelés szervezése és ökonómiája, 1977.	-	+	-	+	+
7. Dobos – Tóth: A vállalati gazdálkodás szervezése, 1978	-	-	-	-	+
8. Lőkös: Mezőgazdasági ágazatok gazdaságtana, 1980	-	-	-	-	-
9. Csáki – Mészáros: Operációkutatási módszerek alkalmazása a mezőgazdaságban, 1981	-	-	-	-	-
10. Dobos – Tóth: A mezőgazdasági vállalati gazdálkodás alapjai és szervezése, 1984	-	-	+	-	+
11. Chikán: Vállalatgazdaságtan, 1992	-	-	-	-	+
12. Kopányi: Mikroökonómia, 1993	-	-	-	+	-
13. Tóth: Számvitel és pénzgazdálkodás, 1993	-	-	-	-	-
14. Magda: Mezőgazdasági vállalkozások szervezése és ökonómiája, 1998	-	-	-	-	-
15. Hajdu - Lakner: Az élelmiszeripar gazdaságtana, 1999	-	+	-	-	+
16. Buzás - Nemessályi – Székely: Mezőgazdasági üzemtan I., 2000	-	-	+	+	-
17. Pfau - Széles: Mezőgazdasági üzemtan II., 2001	-	-	-	-	-
18. Boehlje – Eidman: Farm Management, 1984	-	-	-	+	+
19. Castle – Becker – Nelson: Farm Business Management, 1987	-	-	+	+	+
20. Castle – Becker – Nelson – (Nemessályi): Farmgazdálkodás, 1992	-	-	+	+	+
21. Luening – Klemme – Mortenson: The Farm Management Handbook, 1991	-	-	-	+	-
22. Kay – Edwards: Farm Management, 1994	+	-	-	+	-
23. Gasson – Errington – (Nábrádi): Családi farmgazdaság, 1999.	-	-	-	-	-

A **gazdaságosság** szintén ritkán használt fogalom. Legtöbbet Dimény (1975) foglalkozik a meghatározással hivatkozva Csete L. munkáira. „Az ökonómiának a gazdaságossággal igen szoros a kapcsolata, sőt néhány szerző egyenlőségelet tesz eszmefuttatásaiban e két fogalom közé” írja. „A gazdaságosság relatív fogalom, gazdaságosságon a ráfordítások és hozamok viszonyát értjük”, másik helyen „a gazdaságosságról mint az eredmény és a ráfordítások hányadosáról, illetve a szóban forgó tört reciprok értékéről beszélhetünk”. Csete L. felfogásában a ráfordítások hatékonysága a gazdaságosság elvének alárendelt kategóriája, mert egyesek a hatékonyságot a gazdaságosság helyett használják, amíg mások hagyományos tartalommal ugyan, de a hatékonyságot a gazdaságosságnál tágabb kategóriának tartják. Kay-Edwards (1994) analóg használja a gazdaságosság fogalmát a gazdasági hatékonysággal.

A gazdaságosságnál gyakrabban és közel azonos értelmezésben használják a szerzők a **termelékenység** mint a **munkatermelékenység** fogalmát. Csete – Gönczi – Kádár – Vadász (1974) a munka termelékenysége alatt az emberi munkának a termelésben tanúsított eredményességét, hatékonyságát értik. Konkrét vállalati körülmények között a dolgozó által egy meghatározott időegység alatt előállított termék mennyiségével, illetve a termékegységre fordított munkaidő mennyiségével mérik. Lényegében hasonlóan foglal állást. Dimény (1975), Dobos-Tóth (1984), Buzás - Nemessályi – Székely (2000) is. Castle – Becker – Nelson (1987) a munka hatékonyságának kifejezését használják, amit gyakran úgy mérnek, hogy elosztják az outputot az összes munkával.

A **hatékonyság** az egyik leggyakrabban használt üzemtani, vállalatgazdasági kategória. Mint láthattuk van ugyan némi felfogásbeli különbség a gazdaságosság és hatékonyság sorrendiségében, többnyire egyetértenek a szerzők a hatékonyság mikroökonómiai megközelítésével [Kopányi (1993)], miszerint annak lényege a ráfordítások értékének és az elért eredmények értékének aránya két lehetőség összehasonlítása során. Gönczi – Kádár – Vadász (1967) a ráfordítások hatékonyságának ismeretét nélkülözhetetlennek tartja a döntések magalapozásához. „Egységnyi ráfordítással milyen módon vagy mely ágazatban érhetünk el nagyobb eredményt, illetve egységnyi eredményt milyen úton, milyen módon érhetünk el a legkisebb ráfordítással.” Csete - Gönczi – Kádár – Vadász (1974) definiálja a technológiai és a gazdasági, az átlagos és a pótlólagos hatékonyságot. Dimény (1975) szerint a hatékonyság általában azt fejezi ki, hogy egységnyi ráfordítással mennyi érték, illetve értéktöbbletet állítható elő. Dobos - Tóth (1977) a hatékonysági mutatók közé sorolja többek között a jövedelmezőségi mutatókat is. Castle – Becker – Nelson - (Nemessályi) (1992) a hatékonyságot (Efficiency) az output és az input viszonyának tartja. A technológiai hatékonyság a hozam és a ráfordítás

viszonya, a gazdasági hatékonyság a termelési érték és a termelési költség aránya.

Ugyancsak gyakran használt és a legfontosabb ökonómiai kategóriák közé tartozik a **jövedelmezőség**. Helyenként keveredik ugyan a jövedelem és a jövedelmezőség fogalma, pl. Dimény (1975) szerint a jövedelmezőség abszolút fogalom, lényegében az eredmény és a ráfordítások különbsége. Közel hasonló állásponton van Chikán (1992) amikor a jövedelmezőséget a befektetés jövedelemtermelő képességétől teszi függővé. Ezt osztja Hajdu – Lakner (1999) is, szerintük a jövedelmezőség attól függ, hogy az árbevétel és költségek hogyan viszonyulnak egymáshoz. Ezzel szemben, Gönczi – Kádár – Vadász (1967) a vállalat jövedelmezőségét a jövedelem viszonyításból származó mutatószámként értelmezi. Ezt osztja Dobos – Tóth (1977, 1978, 1984) is, miszerint a jövedelmezőség a jövedelem összegének valamilyen vetítési alaphoz viszonyított arányát fejezi ki, megkülönböztetve eszköz-, költség-, és árbevétellel arányos jövedelmezőséget.

Boehlje – Eidman (1984) és Castle – Becker – Nelson (1987) közel azonos állásponton van, jövedelmezőség (Profitability) alatt a farm jövedelemteremtő képességét értve, viszonyítva azt a munkaerőhöz, tőkéhez és menedzsment munkához.

A Debreceni Üzemtani Iskola keretében a 80'-as évek elején Kádár (1981) is szükségét érezte az ökonómiai kategóriák területén a „rendcsinálásnak”. Korábbi álláspontjaik felülvizsgálatával finomította a fogalmak rendszerét. Az Iskola neveltjei is fejlesztették ezt a munkát a ráfordítások hatékonysága (Dorgai L.) és a marginális hatékonyság (Kárpáti L.) területén végzett kutatásaikkal.

A Vállalati gazdálkodás értékelésével kapcsolatos alapfogalmakat (hozam, termelési érték, ráfordítás, termelési költség, jövedelem, jövedelmezőség, hatékonyság) Nemessályi (1988) rendszerezte és definiálta. Kialakította a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerét (2. táblázat). Ez a rendszer vált alapjává a gazdasági elemzésnek is [Buzás- Nemessályi – Székely(2000)].

$$\text{Hatékonyság} = \frac{\text{Eredmény}}{\text{Ráfordítás}}$$

ahol:

Eredménykategóriák (Hozam, Termelési érték, Jövedelem)
Ráfordítás kategóriák (Erőforrások, Ráfordítás, Termelési költség)

2. táblázat:

A GAZDÁLKODÁS HATÉKONYSÁGÁNAK MUTATÓ RENDSZERE

SZÁMLÁLÓ		ERŐFORRÁSOK			RÁFOR- DÍTÁS (R)	TERMELÉSI KÖLTSÉG (TK)	HOZAM (H)	TERMELÉSI ÉRTÉK (TÉ)	JÖVEDELEM (J)
ERŐFORRÁSOK	NEVEZŐ	FÖLD (F)	MUNKA- ERŐ (M)	TERMELÉSI ESZKÖZÖK (E)					
	FÖLD (F)	$T_1 = \frac{F}{H}$	$M_1 = \frac{M}{H}$	$E_1 = \frac{E}{H}$	$R_1 = \frac{R}{H}$	$K_1 = \frac{TK}{H}$			
	MUNKAERŐ (M)	$T_2 = \frac{F}{E}$	$M_2 = \frac{M}{E}$	$E_2 = \frac{E}{E}$	$R_2 = \frac{R}{E}$	$K_2 = \frac{TK}{E}$			
	TERMELÉSI ESZKÖZÖK (E)		$M_3 = \frac{M}{J}$	$E_3 = \frac{E}{J}$	$R_3 = \frac{R}{J}$	$K_3 = \frac{TK}{J}$			
	RÁFORDÍTÁS (R)	-	-	-	-	-			
	TERMELÉSI KÖLTSÉG (TK)	-	-	-	-	-			
	HOZAM (H)	$T_1 = \frac{F}{H}$	$M_1 = \frac{M}{H}$	$E_1 = \frac{E}{H}$	$R_1 = \frac{R}{H}$	$K_1 = \frac{TK}{H}$			
	TERMELÉSI ÉRTÉK (TÉ)	$T_2 = \frac{F}{E}$	$M_2 = \frac{M}{E}$	$E_2 = \frac{E}{E}$	$R_2 = \frac{R}{E}$	$K_2 = \frac{TK}{E}$			
	JÖVEDELEM (J)	$T_3 = \frac{F}{J}$	$M_3 = \frac{M}{J}$	$E_3 = \frac{E}{J}$	$R_3 = \frac{R}{J}$	$K_3 = \frac{TK}{J}$			

Jelmagyarázat: - - - KÖZVETLEN HATÉKONYSÁGI MUTATÓK ——— KÖZVETETT HATÉKONYSÁGI MUTATÓK ■ LEGFONTOSABB MUTATÓK

Ha ezeket a gazdasági kategóriákat táblázatba rendezzük és mindent mindennel kapcsolatba hozunk, akkor a gazdálkodás hatékonyságának egy olyan mutatórendszeréhez jutunk, amely alapja lehet a gazdasági elemzés rendszerezésének, az elemzés területeitől függően kiválaszthatók azok a legfontosabb ökonomiai mutatók, amelyekre az elemzés koncentrálni lehet.

Közvetlen hatékonysági mutatóknak azok a mutatók nevezhetők, amelyeknek vagy a számlálójában, vagy a nevezőjében eredmény kategória (hozam, termelési érték, jövedelem) található. A közvetlen hatékonyság mutatói részben egyenes, részben fordított mutatók. Ha az eredményt kifejező hozam, termelési

érték, jövedelem a mutató számlálójában van, akkor egyenes hatékonysági mutatókhoz jutunk, ha nevezőjében, akkor fordított hatékonysági mutatóról beszélünk. Az egyenes hatékonysági mutatók között található az elemzés szempontjából legfontosabb mutatók, a területi termékenység, a munkatermelékenység, az eszközhatékonyság, a költséghatékonyság, a jövedelmezőség mutatói.

A fordított hatékonysági mutatók a területigény, munkaerő igény, eszközigeny, ráfordításigény, költségigény, önköltség, költségszint kifejezői. Amennyiben a hatékonysági mutatóknak sem a számlálójában, sem a nevezőjében nem található meg az eredményre utaló hozam, termelési érték, jövedelem, csak a tágan értelmezett ráfordítás kategóriák viszonylanak egymáshoz, azok a közvetett hatékonysági mutatók. Ezek között található a területellátottság, munkaerő ellátottság, eszközellátottság, ráfordítás ellátottság, költségellátottság mutatói.

A gazdálkodás eredményeinek értékelése során egyre gyakrabban kerülnek előtérbe azok a gazdasági, pénzügyi mutatók, amelyeket a bankok is előszeretettel használnak a hitelfedezeti vizsgálatok során. A tőkeellátottság, likviditási ráta, likviditási gyors ráta, saját tőke aránya, befektetések fedezettsége, saját tőke arányos jövedelmezőség, ösztőke arányos jövedelmezőség, dinamikus eladósodottsági mutató, termelési érték arányos jövedelmezőség, stb. mutatói fontos tájékoztatást adnak egy vállalkozásról, de alkalmasak vállalkozási csoportok regionális, országos összevetésére is. Többek között ezeket a mutatókat használja Nemessályi Á. (2002) is tudományos munkájához. A mutatók tartalmára azonban az elnevezésből sokszor nem lehet világosan következtetni, de különösen nehéz eldönteni az egyes mutatók rendszertani helyét a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerében. Erre mutatunk be példát a 3. táblázatban. A korábban felsorolt mutatók közül három – a befektetések fedezettsége, a saját- és ösztőke arányos jövedelmezőség – az eszközarányos jövedelmezőség csoportjába tartozik. A 3. táblázat világosan mutatja a három mutató rendszertani helyét, valamint a mutatók tartalmára is egyértelműen következtethetünk. Pl.:

$$\text{Saját tőke arányos jövedelmezőség} = \frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Saját tőke}}$$

Kutatási eredményeinkkel többek között szeretnénk feleleveníteni azt a szakmai vitát, amit Csete L. kezdeményezett a 80-as évek elején a gazdasági hatékonyságról. Nem lenne haszontalan, ha az évezred és az EU csatlakozás küszöbén az agrárökonómusok „egy nyelven beszélnének”.

3. táblázat: Tőkehatékonysági mutatók

A GAZDÁLKODÁS HATÉKONYSÁGÁNAK MUTATÓ RENDSZERE									
NEVEZŐ	SZÁMLÁLÓ	ERŐFORRÁSOK				TERMELÉS KÖLTSÉGE (K)	BŐRZAM (B)	TERMELÉS ÉRTÉKE (E)	JÖVELEM (J)
		PÓLA (P)	MUNKALABOR (M)	TERMELÉS KÖLTSÉGE (K)	BŐRZAM (B)				
ERŐFORRÁSOK	PÓLA (P)	$P = \frac{P}{P}$	$M = \frac{M}{M}$	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{J}$
	MUNKALABOR (M)	$P = \frac{P}{M}$	$M = \frac{M}{M}$	$K = \frac{K}{M}$	$B = \frac{B}{M}$	$K = \frac{K}{M}$	$B = \frac{B}{M}$	$E = \frac{E}{M}$	$J = \frac{J}{M}$
	TERMELÉS KÖLTSÉGE (K)	$P = \frac{P}{K}$	$M = \frac{M}{K}$	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{K}$	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{K}$	$E = \frac{E}{K}$	$J = \frac{J}{K}$
	BŐRZAM (B)	$P = \frac{P}{B}$	$M = \frac{M}{B}$	$K = \frac{K}{B}$	$B = \frac{B}{B}$	$K = \frac{K}{B}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{B}$	$J = \frac{J}{B}$
<p> $\frac{E}{K} = \frac{E}{K} \cdot \frac{P}{P} \cdot \frac{M}{M} \cdot \frac{B}{B} = \frac{E}{K} \cdot \frac{P}{P} \cdot \frac{M}{M} \cdot \frac{B}{B}$ $\frac{J}{K} = \frac{J}{K} \cdot \frac{P}{P} \cdot \frac{M}{M} \cdot \frac{B}{B} = \frac{J}{K} \cdot \frac{P}{P} \cdot \frac{M}{M} \cdot \frac{B}{B}$ </p>									
ÁRFOKOTÁS (A)	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{J}$
	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{J}$
TERMELÉS KÖLTSÉGE (K)	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{J}$
	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{K}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{J}$
BŐRZAM (B)	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{B}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{B}$	$J = \frac{J}{B}$
	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{B}$	$B = \frac{B}{B}$	$E = \frac{E}{B}$	$J = \frac{J}{B}$
TERMELÉS ÉRTÉKE (E)	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{E}$	$B = \frac{B}{E}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{E}$
	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{E}$	$B = \frac{B}{E}$	$E = \frac{E}{E}$	$J = \frac{J}{E}$
JÖVELEM (J)	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{J}$	$B = \frac{B}{J}$	$E = \frac{E}{J}$	$J = \frac{J}{J}$
	-	-	-	-	-	$K = \frac{K}{J}$	$B = \frac{B}{J}$	$E = \frac{E}{J}$	$J = \frac{J}{J}$

	Bruttó beruházás(1)	Saját tőke(2)	Összes tőke(3)	Adózás előtti eredmény(4)	Mérleg szerinti eredmény (5)	Cash Flow(6)
Bruttó beruházás(1)						Befektetések fedezettsége(7)
Saját tőke(2)				Saját tőke arányos jővedelmezőség(8)		
Összes tőke(3)				Össztőke arányos jővedelmezőség(9)		
Adózás előtti eredmény(4)						
Mérleg szerinti eredmény(5)						
Cash Flow(6)						

Irodalom

1. Hensch Á.: Mezőgazdasági üzemtan, 1906. Vitéz A. gazdasági szakkönyvkereskedése, Kassa
2. Gönczi I. – Kádár B. – Vadász L.: Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana, 1967. Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest
3. Csete L. – Gönczi I. – Kádár B. – Vadász L.: Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana, 1974. Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Budapest
4. Diményi I.: A gépesítésfejlesztés ökonómiája a mezőgazdaságban, 1975. Akadémiai Kiadó, Budapest
5. Csáki Cs. – Vági F.: Mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana, 1975. Tankönyvkiadó, Budapest
6. Dobos K. – Tóth M.: A vállalati termelés szervezése és ökonómiája, 1977. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
7. Dobos K. – Tóth M.: A vállalati gazdálkodás szervezése, 1978. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
8. Lökös L.: Mezőgazdasági ágazatok gazdaságtana, 1980. Mezőgazdasági Kiadó Budapest
9. Kádár B.: Mezőgazdasági vállalati gazdaságtan, Egyetemi jegyzet, 1981. DATE, Debrecen
10. Csáki Cs. – Mészáros S.: Operációkutatási módszerek alkalmazása a mezőgazdaságban, 1981. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
11. Dobos K.: - Tóth M.: A mezőgazdasági vállalati gazdálkodás alapjai és szervezése, 1984. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
12. Vadász L.: Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana, Egyetemi jegyzet (Nemessályi Zs.: A vállalati gazdálkodás értékelése), 1988. DATE, Debrecen
13. Chikán A.: Vállalatgazdaságtan, 1992. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
14. Kopányi M.: Mikroökonómia, 1993. Műszaki Könyvkiadó – AULA, Budapest
15. Tóth P.: Számvitel és pénzgazdálkodás, 1993. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
16. Magda S.: Mezőgazdasági vállalkozások szervezése és ökonómiája, 1998. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest
17. Hajdú I.-né – Lakner Z.: Az élelmiszeripar gazdaságtana, 1999. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest
18. Buzás Gy. – Nemessályi Zs. – Széles Gy.: Mezőgazdasági üzemtan I., 2000. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest

19. Pfau E.- Széles Gy.: Mezőgazdasági üzemtan II., 2001. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest
20. M.D. Boehlje – V.R. Eidman: Farm Management, 1984. John Wiley & Sons, New York
21. E.N.Castle – M.H. Becker – A.G. Nelson: Farm Business Management, 1987. Macmillan Publishing Company, New York
22. E.N. Castle – M.H. Becker – A.G. Nelson (szerk. Nemessályi Zs.): Farmazdálkodás, 1992. Mezőgazda Kiadó, Budapest
23. R.A. Luening – R.M. Klemme – W.P. Mortenson: The Farm Management Handbook, 1991. Interstate Publishers, Inc., Danville, Illinois
24. R.D. Kay – W.M. Edwards: Farm Management, 1994. Mc Graw – Hill, Inc., New York
25. R. Gasson – A. Errington (szerk. Nábrádi A.): Családi farmgazdaság, 1999. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest

Figures for Measuring the Efficiency of Farming

Zsolt Nemessályi - Ákos Nemessályi

University of Debrecen Centre for Agricultural Sciences

Faculty of Agribusiness and Rural Development

Summary

At the time of the Millennium and on our way to the EU accession, it is important to review the categories of farm business management, which will have significance in analysing the results of agriculture even in the future.

Our aim was to study five relevant concepts, such as economic efficiency, fact of results, productability, efficiency and profitability, and their turnouts in hand books on farm business management.

We have looked through books of the latest 30 years.

We concluded that the economists are not fully consistent when using terms.

The different disciplines such as Economics, Agricultural Economics, Farm Business Management, Accountancy often use different terms of synonym meaning and similar terms of differing content.

This study shows the system of figures for measuring efficiency of farming, which was published first in 1988 in a university syllabus, was spread in the education but the results of the scientific control have been still expected. The paper, furthermore, deals with the facility of expanding the figures, the taxonomic places of important ones for reflecting the results of farming. We illustrate the places of specific economic figures in the system of efficiency by examples.